

“De hade skrivit bög i bläck. Jag skrev: Exakt vad han är, LOL”

– En kvalitativ studie om ungdomars
erfarenheter av e-mobbning på sociala nätverket
Facebook

Av: Tania Kihlman
Handledare: Maria Normark

Södertörns University | Institution of Science, Environment and
Technology | Bachelor Thesis 15 ECTS credit | Media technology |
Autumn term 2016

“They wrote the word *Gay in
ink. I wrote: Exactly what he
is, LOL*”

– A qualitative study of young people's
experiences of cyber bullying on the social
network Facebook

Written by: Tania Kihlman
Advisor: Maria Normark

English title

”They wrote the word Gay in ink. I wrote: Exactly what he is, LOL”

– A qualitative study of young people's experiences of cyber bullying on the social network Facebook

Abstract

Cyber bullying is a form of bullying that did not receive enough recognition in our society until the year of 2004. That same year, the social network Facebook was launched and is now the most popular social network site for youths in Sweden and around the world. Cyber bullying is a new phenomenon where the normal form of bullying is taken into the world of technology by using various technical artefacts such as mobile phones, computers and tablets to access the Internet. In this study the youths will be sharing their views and experiences on this subject. **Aim:** The aim was to ascertain the experiences of cyber bullying according to Swedish youth between the ages of 11-16 years old in a Swedish class in Stockholm. **Method:** This will be presented by empirical interviews with a qualitative approach, as a method to illustrate the youths perception of this phenomenon. **Results:** The study results show that Facebook serves as a tool keeping youths connected through computer-mediated communication. Youths can edit and optimize their presentations of themselves online and choose how much of their private information they want to share with others. Based on the study, it has also been shown that anonymity is not essential among bullies. According to the participants they know who has insulted them or their friends because they are using their real Facebook accounts, which differs from previous study. The reason behind this may be that youths have become more comfortable social networking and they find it easier when they cannot see the person's reaction when they receive the negative comment written, in comparison to if the comment would have been said in the classroom. The study has also shown that those who have been bullied online either go to the same school with the bully or have acquaintances. The more online-exposure for example; having many social network friends and publishing private information, an individual chooses to have with their Facebook account, the greater the risk of being cyber bullied. **Conclusion:** Even though this is a narrow study, it brings insights on youths experience and exposure to cyber bullying.

Nyckelord

Mobbning, kränkning, Internet, sociala nätverk, unga, e-mobbning, Facebook.

Keywords

Bullying, insults, Internet, social network, youth, cyber bullying, Facebook.

Innehållsförteckning

English title.....	1
Abstract	1
Nyckelord	2
Förord.....	4
1. Inledning	5
1.2 Syfte och frågeställning.....	5
2. Bakgrund	7
2.1 Risker.....	8
2.2 Facebook.....	9
3. Tidigare forskning	10
3.1 Definition av mobbning	10
3.1.1 Vilka är följderna av mobbning?.....	11
3.2 E-mobbning	11
3.2.1 Anonymitet.....	12
3.3 Skillnaden mellan e-mobbning och ”vanlig” mobbning	13
4. Metod.....	16
4.1 Urval.....	16
4.2 Fokusgruppsintervju.....	17
5. Resultat	18
5.1 Socialt nätverk	18
5.2 Uppfattningar om e-mobbing.....	19
5.3 Erfarenheter av e-mobbing.....	20
6. Diskussion	23
6.1 Resultatdiskussion.....	23
6.1.1 Anonymitet.....	23
6.1.2 Uppfattningar om e-mobbing	25
6.1.3 Erfarenheter av e-mobbing.....	26
7. Slutsats	27
8. Metoddiskussion	29
8.1 Intervjuer	30
9. Framtida forskning.....	31
10. Källförteckning	32
10.1 Internetkällor	32
10.2 Tryckta källor.....	34
11. Bilagor	36
11.1 Fokusgruppintervju.....	36

Förord

Författaren vill tacka respondenterna som har deltagit i fokusgruppsintervjun samt de organisationer som ställt upp för intervju. Författaren skulle också vilja tacka sin familj och vänner som har varit ett otroligt stöd under arbetsprocessen. Ett speciellt tack vill författaren ge Jacqueline och Frida för deras vägledning.

1. Inledning

Daniella tar ett foto på Felix med sin mobilkamera i skolan och fotot med en elak kommentar läggs upp på sociala nätverket Facebook utan Felix tillåtelse. Några timmar senare har fotot på Felix fått 20 elaka kommentarer om hans utseende av andra användare. Det hela började med ett foto men några veckor senare ser Felix att det har skapats en grupp om honom på Facebook som heter ”Alla vi som hatar Felix”. Där skriver flera olika användare elaka kommentarer om Felix utseende och kläder. Felix mår dåligt och vågar inte ta kontakt med någon vuxen. Detta är en illustration på hur e-mobbning kan uttryckas.

1.2 Syfte och frågeställning

E-mobbning är ett fenomen där man använder Internet eller mobila enheter för att hota eller utsätta någon för trakasserier. Den tekniska utvecklingen har förändrats över tiden vilket har lett till att Internet är närvarande via mobiler, läsplattor och trådlöst Internet. Dessa tekniker används flitigt bland unga vilket leder till att barnen befinner sig i riskzonen att bli utsatta för mobbning på Internet (Chi En Kwan, G & Skoric, M.M. 2012). Engström och Svanerudh (2008) beskriver hur e-mobbning har funnits inom sociala nätverk ett antal år men att e-mobbning är något som både vuxna och unga vet lite om. Vidare beskriver Engström och Svanerudh (2008) mobbning som ett ämne som har diskuterats i flera år men det var inte förrän 2004 som e-mobbning började växa i Sverige och sedan dess har det ansetts vara angeläget att diskutera detta fenomen.

Syftet med denna studie är att belysa ungas erfarenheter i åldrarna 11-16 år i en svensk klass i Stockholm om e-mobbning på Facebook. Författaren har valt att belysa e-mobbning på Facebook för att uppnå en ökad förståelse om det aktuella fenomenet som hör till denna generations samtid. Under uppsatsens gång kommer begreppet e-mobbning att användas för att beteckna mobbning på Internet. Denna uppsats riktar sig till föräldrar men också till andra som vill få en djupare förståelse för hur unga i åldersspannet 11-16 år tänker och reflekterar över e-mobbning på sociala nätverket Facebook.

Syftet förväntas besvaras utifrån följande frågeställningar:

Vilka erfarenheter har unga i åldrarna 11-16 år i en svensk klass i Stockholm av e-mobbning på det sociala nätverket Facebook?

Vad gör respondenterna i ovanstående ålder på Facebook?

Vilka beteende på Facebook har respondenterna i ovanstående ålder upplevt?

Hur resonerar respondenterna kring e-mobbning?

Hur uppfattar respondenterna privat konto gentemot offentlig konto på Facebook.

Hur uppfattar respondenterna öppenhet på Facebook?

Med dessa frågeställningar kan vi besvara frågan kring fenomenet e-mobbning bland unga. Varför sker det? Finns det sätta att undvika att detta sker i framtiden? Kan skolan eller hemmet förhindra e-mobbning? Med ovanstående frågeställningar kan dessa leda till en djupare förståelse kring ungarnas internetvanor.

2. Bakgrund

Enligt Nationalencyklopedin (2014) är sociala nätverkssidor olika plattformar på Internet som ger människor möjligheten att kommunicera med varandra. Sociala nätverk är en form av media, som gör det lättare för oss människor att finna gemenskap och bidrar till att vi känner ett behov att vara delaktiga (Nationalencyklopedin, 2014). Mynatt, O'Day, Adler och Ito (1998) beskriver sociala nätverk som en plats där olika individer kan få chansen att anpassa sig i en kontext. Här kan vi dela med oss av användargenererat innehåll i form av bilder, texter och videor som användaren själv väljer att publicera på Internet. Storleken på den sociala gruppen saknar betydelse. Vidare beskriver Mynatt, O'Day, Adler och Ito (1998) att det är viktigt för människan att vara en del av ett samhälle. Ett socialt nätverk grundas på att individen måste ha en relation till de nätverk de väljer att ta del av. På Facebook finns det grupper som man kan gå med i som reflekterar ens intressen (Mynatt, E. D et al. 1998).

Brogan (2010) anser att sociala nätverk ger individen en möjlighet att förmedla sitt budskap. Enligt Brogan (2010) fungerar sociala nätverk som ett redskap för individen att uppnå, skapa och upprätthålla en identitet på Internet. Vidare beskriver Brogan (2010) att det också ger individen en publik att förmedla sitt budskap till. Vad Brogan (2010) menar med detta är att Internet ger individen friheten av att vara med i olika sociala nätverk efter dennes intressen. Sociala nätverk ger möjligheten till en global publik där allt som publiceras på Internet kan ses av andra Internetanvändare (Brogan, C. 2010).

För att ta del av ett socialt nätverk på Internet behövs ett konto skapas. Enligt Datainspektionen (2012) för att skapa en användarprofil behöver användaren först lämna ifrån sig personlig information som e-postadress och andra kontaktuppgifter. Anledningen till att en användare måste lämna ifrån sig obligatoriska uppgifter är för att hindra användaren från att registrera flera profiler på det valda nätverket (Datainspektionen, 2012). När en användare publicerar något på Facebook kan hans/hennes vänner ta del av den informationen som i sin tur kan spridas vidare till vänners vänner och så vidare. Enligt Qualman (2011) kallas detta "I verkliga" livet för mun till mun och går ut på att person ett säger en sak till person två som i sin tur sprider detta vidare till person tre. Vad som kan uppstå enligt Qualman (2011) genom mun till mun spridning är en feltolkning av det ursprungliga meddelandet. På sociala nätverk som Facebook kan man alltid spåra tillbaka det

ursprungliga meddelandet som skickades ut utan att informationen har feltolkats (Qualman, E. 2011).

Efter att en användarprofil har registrerats kan man enligt Datainspektionen (2012) söka efter gamla och nya vänner samt dela med sig av den information man vill att andra ska få reda på. Vidare redogör Datainspektionen (2012) att många sociala nätverk brukar ha olika funktioner som ska underlätta för användaren att hitta sina vänner. Dessa funktioner brukar leta igenom användarens e-postkontakter, så länge användaren har godkänt att sådana sökningar får göras. Datainspektionen (2012) poängterar att i sociala nätverk finns även möjligheten att hitta och etablera relationer med människor som befinner sig i andra länder. Om man hittar någon som verkar vara intressant och spännande kan denne bjudas in till den personens vänlista. Styrkan med sociala nätverk är att användarna som tar del av den får chansen att träffa nya människor från olika länder (Datainspektionen, 2012). Vidare beskriver de att med hjälp av ett socialt nätverk får användarna tillgång till att dela information med varandra. Datainspektionen (2012) anser att mycket beror på individen själv om hur mycket man är villig att publicera om sig själv på sin profilsida. Ju större nätverk en användare väljer att bygga för sig själv, desto större chanser har den användaren att bli kontaktad av sina bekantas bekanta (Datainspektionen, 2012).

2.1 Risker

Enligt Ström (2011) fungerar sociala nätverk som ett redskap för att kunna förmedla vad man tycker och tänker till en global publik. Detta medför att man aldrig kan vara säker på hur informationen som har publicerats på Internet hanteras (Ström, P. 2011).

Enligt Grimmelmann (2009) innebär ordet privat när en person väljer att säga något som utesluts från vissa individer för att de inte ska få ta del av det som sägs. Qualman (2011) belyser att det är svårt att fastställa vad olika människor anser är privat, detta i och med att vi har olika toleransnivåer. Enligt Grimmelmann (2009) ger Facebook intrycket av att det är en privat och säker plats. Det är dessa signaler som gör det lättare för en användare att välja Facebook som platsen att socialisera sig på över Internet. När Grimmelmann (2009) ställde frågan ”Varför gick du med i Facebook?” till unga, svarade de att det var på grund av att deras vänner också var medlemmar på Facebook. Grimmelman (2009) tror att detta beror på att individen oftast vill göra samma sak som andra, i synnerhet om det är många som gör det. Enligt Grimmelmann (2009) tror individen att det

enbart finns personer som har samma intressen som dem själva på Facebook. Detta ger dem känslan av att de känner många personer på Facebook (Grimmelmann, J. 2009).

Stakrud, Ólafsson och Livingstone (2012) beskriver hur ungdomar med en offentlig profil löper ökad risk för e-mobbning i jämförelse med de med slutna profiler, detta eftersom offentliga profiler är synliga för allmänheten. Vidare åsyftar Stakrud, Ólafsson och Livingstone (2012) att ett stort antal kontakter och publiceringar av personlig information är två bidragande faktorer till e-mobbning.

2.2 Facebook

Facebook är ett socialt nätverk som startades år 2004 av Mark Zuckerberg. Webbplatsen skapades för gemenskap och nätverksbyggande på Internet samt delning av användargenererat innehåll sinsemellan (Nationalencyklopedin, 2013). Enligt Facebook (2016) innebär nätverksbyggande att skapa eller återskapa kontakter med familj och vänner runt om i världen. Detta görs genom att användarna har varsin profil som är anknuten till olika nätverk på webbplatser där interaktioner sker. På användarprofilen finns det möjlighet att lägga upp en kort presentation om sig själv, kontaktuppgifter samt publicera kommentarer, bilder och videor (Nationalencyklopedin, 2014). Enligt Findahl och Davidsson (2015) ägnar 95% av ungdomarna tid på sociala nätverk.

“Facebook’s mission is to give people the power to share and make the world more open and connected ” (Facebook, 2016)

Översättningen av ovanstående citat lyder följande:

Facebooks vision är att ge människorna makten att dela information med varandra och bidra till att världen blir mer öppen och sammankopplad.

Enligt Nationalencyklopedin (2014) sker kommunikationen bland användarna på Facebook sker mest via text och bild i form av meddelanden. Vidare beskrivs det i Nationalencyklopedin (2014) att meddelanden syns enbart mellan avsändaren och mottagaren och att skriva på användarens timeline (tidslinje, förf. anm.) innebär att meddelandet är synligt för alla inom samma nätverk. Användare kan även kommentera händelser och bilder sinsemellan. Det kan också ske genom att gilla (like) användarens bilder och kommentarer (Nationalencyklopedin, 2014).

3. Tidigare forskning

3.1 Definition av mobbning

Definitionen av begreppet mobbning är när en person beter sig aggressivt eller skadar någon annan fysiskt eller psykiskt med avsikt (Sharp, S & Smith, K .P. 1996). Organisationen Friends som aktivt arbetar med att motverka mobbning beskriver mobbning som ett aggressivt beteende som upprepar sig ett antal gånger mot en person som har svårt att försvara sig (Friends, 2016). Svenska Akademien (2013) definierar begreppet mobbning som kamratförtryck, att behandla någon illa, att förtrycka en kamrat eller att utesluta någon från en kamratkrets.

Enligt Friends (2016) fick ordet mobbning sin innebörd i människans värld på 1960-talet. Det var en svensk läkare som använde begreppet för att beskriva barns uppförande på skolgårdar. Vidare beskriver Friends (2016) att mobbning är något som inte bara sker bland barn det förekommer även bland vuxna. Mobbning kan drabba alla oavsett ålder (Friends, 2016). En möjlig förklaring till varför barn börjar mobba är att barn som blir illa behandlade i sina hem eller upplevt att deras familjemedlemmar blivit illa behandlade, löper större risk att utsätta någon annan för mobbning (Sharp, S & Smith, K .P. 1996).

Enligt Sharp och Smith (1996) kan mobbning beskrivas i fyra olika typer av tillvägagångssätt:

- ≡ Indirekt mobbning, innebär att en person kränker en annan utan att hon/han vet om det.
- ≡ Ryktesspridning (osanna påstående) och utfrysning (när en grupp människor stöter ut en annan individ) är kategorier som faller inom denna grupp.
- ≡ Verbal mobbning är när en grupp människor eller en person kränker en annan person verbalt. Till detta tillhör att retas, öknamn (att tilldela en person eller grupp ett namn som kränker personens integritet), förolämpningar och rasistiska kommentarer.
- ≡ Fysisk mobbning innebär att man skadar någon kroppsligt genom att slå och sparka, förstöra någons egendom eller ta saker ifrån någon.

Sharp och Smith (1996) nämner att indirekt mobbning, ryktesspridning och verbal mobbning är vanligare bland flickor medan killar utöver detta även tar till fysisk mobbing.

3.1.1 Vilka är följderna av mobbning?

Enligt Sharp och Smith (1996) kan mobbning påverka och förändra barns liv på ett negativt sätt. Sharp och Smith (1996) anser att barn som blir utsatta har en ökad risk att bli deprimerade när de blir vuxna. Hur mobbning påverkar en menar de på att det varierar från individ till individ. Vidare beskriver Sharp och Smith (1996) att följder som kan uppstå bland barn som blir utsatta för mobbning är att de kan känna att de mår dåligt, känna sig utfrysta eller uppleva en klump i magen. Detta kan bidra till att de inte vill gå till skolan. De kan även ta på sig skuld och uppleva att det är deras fel att de blir illa behandlade (Sharp, S & Smith, K .P. 1996).

3.2 E-mobbning

Enligt *Svenskarna och internet 2015* är det 70 % (i åldrarna 12 år och uppåt) som använder Facebook en gång om dagen (Findahl, O & Davidsson, P. 2015). Förutom att bruka dessa medel till egna behov kan unga använda denna teknik till att utsätta någon för mobbning, kränkning eller utfrysning. Enligt Chi En Kwan och Skoric (2012) avgörs sannolikheten att bli utsatt för e-mobbning av tiden som spenderas på ett socialt nätverk, samt hur mycket man exponerar sig över Internet. E-mobbning startades när Internet blev ett gemensamt verktyg för användare att dela med sig av sina tankar och åsikter utan att tänka på konsekvenserna för andra användare på Internet (Cox, O. 2008).

Likaväl som ”vanlig” mobbning utförs e-mobbning av en eller flera personer som utsätter någon för kränkningar eller hot. Enligt Cox (2008) är enda skillnaden att det sker via Internet eller mobiltelefon. Likheter mellan ”vanlig” mobbning och e-mobbning är att de båda orsakar samma negativa konsekvenser hos den som blir utsatt (Cox, O. 2008).

Grimmelmann (2009) och Stakrud, Ólafsson, Livingstone (2012) beskriver de åtta olika formerna av e-mobbing:

- ≡ Temperament: Arga och vulgära informationsutbyten över nätet.
- ≡ Trakasserier: Upprepad sändning av otäcka och förolämpande meddelanden till offret.
- ≡ Misskreditera: Ryktesspridning och skvaller om offret på nätet i syftet att skada personens rykte och vänskap.

- ≡ Personifiera: Att få någon att hamna i trubbel eller skada någons rykte genom att låtsas vara den personen och skicka ut information till andra i offrets namn.
- ≡ Offentliggöra: Publicera hemligheter eller förödmjukande information offentligt på Internet.
- ≡ Vilseledning: Att övertyga offret att dela med sig förödmjukande information om sig själv och sedan publicera det på nätet.
- ≡ Uteslutning: Att avsiktligt utesluta någon från till exempel ett socialt nätverk.
- ≡ Internettrakasserier: Att upprepande gånger trakassera offret, så att offret känner sig rädd och hotad. Till skillnad från trakasserier som kan ske via sms så sker internettrakasserier specifikt över Internet på exempelvis sociala nätverk och liknande forum.

Cox (2009) åsyftar att e-mobbning började tillta i mitten av 1990-talet när Internet började bli allt mer populärt. Att utsätta någon för ”vanlig” mobbning har varit ett ämne som det har talats om i flera år men enligt Cox (2009) var det inte förrän 2004 som e-mobbningens utbredning i Sverige uppmärksammades. Den som utför mobbningen kan utsätta en person när som helst och var som helst så länge denna person har tillgång till Internet (Cox, O. 2009).

3.2.1 Anonymitet

Chi En Kwan och Skoric (2012) beskriver att mobbning oftast utförs utan föräldrarnas tillsyn. Engström och Svanerudh (2008) belyser två infallsvinklar, den första är att den som e-mobbar har möjligheten att vara en anonym användare. Detta är inte helt korrekt eftersom allt som blir publicerat på Internet kan spåras till den IP-adress som har lagt ut informationen, bilden eller texten som den andra infallsvinkeln på fenomenet internetmobbing poängterar Engström och Svanerudh (2008). Vidare beskriver Engström och Svanerudh (2008) att många sociala nätverk kan ha olika filter som blockerar en avsändare men det kan vara svårt att utestänga någon som e-mobbar på Internet helt och hållet.

Dr. Qing Li (2005) diskuterar att den som utför mobbning på Internet undviker att se sina offer i ögonen. Li (2005) menar på att utföraren behöver inte se hur den som blir mobbad reagerar till de ord som sägs om denne, vilket i sin tur leder till att utföraren inte ser vilken stor skada mobbaren orsakar offret. Enligt Hinduja och Patchin (2010) är Internet som en öppen plattform, en plats där man kan kontakta människor som befinner sig på andra sidan jorden. De anser att det finns barn som känner att de kan publicera vad som helst utan att tänka på konsekvenserna. Enligt Hinduja och

Patchin (2010) glömmer dessa bort att Internet är lika verkligt som det ”verkliga” livet de befinner sig i. Vidare beskriver de att dessa barn kan känna att det som blir publicerat inte kommer att tas på lika stort allvar som det skulle gjort om det var på skolgården. Eftersom barnen inte blir sedda av någon anser de att det blir bortglömda (Hinduja, S & Patchin W.J. 2010).

Att publicera bild eller text på Internet, få tag på information eller foton på någon annan görs med några enkla klick. Att publicera saker om någon annan utan tillåtelse betonar Engström och Svanerudh (2008) är en del av e-mobbningen. Vidare beskriver Engström och Svanerudh (2008) att det som blir publicerat på Internet alltid kommer att finnas kvar där. De menar på att om användaren under ett visst tillfälle väljer att radera information eller en bild på någon kan det finnas en risk att den informationen eller bilden har kopierats till andra sociala nätverk på Internet. Engström och Svanerudh (2008) belyser att varje individ bör vara mån om vad man väljer att publicera för att slippa ångra det i framtiden.

3.3 Skillnaden mellan e-mobbning och ”vanlig” mobbning

Precis som det har beskrivits innan så är e-mobbning ett fenomen där man använder Internet eller telefoni för att hota eller utsätta någon för trakasserier. Hinduja och Patchin (2010) beskriver att skillnaden mellan traditionell mobbning och mobbning via Internet är att den som blir utsatt för e-mobbning oftast inte vet vem det är som utsätter honom/henne för mobbningen eller varför man blir mobbad.

Vidare beskriver Hinduja och Patchin (2010) att när unga utsätter en annan individ för e-mobbning kan de enklare gömma sin identitet. De anser att det idag finns möjlighet att skapa flera konton och olika e-postadresser samtidigt som möjligheten att ändra sitt namn och sin personlighet finns. Detta betyder enligt Hinduja och Patchin (2010) att oavsett om en person blir avstängd från ett socialt nätverk, har personen fortfarande möjligheten att skapa ett nytt konto. Enligt dem finns det flera valmöjligheter för en individ att utsätta en annan person för e-mobbning än när en individ mobbar någon på exempelvis skolgården. Hinduja och Patchin (2010) anser att när någon mobbar i ”verkliga” livet går det att identifiera mobbaren lättare. Vad de menar är att antingen är det någon som har sett utföraren eller så kan den som blivit mobbad identifiera personen som har mobbat honom/henne. Det blir svårare att identifiera mobbaren på Internet eftersom det aldrig går att vara säker på att den personen är den som personen utger sig för att vara (Hinduja, S & Patchin W.J. 2010).

Li (2005) har gjort en undersökning i Kanada med 177 elever i sjunde klass och utifrån denna beskrivs hur mobbning på Internet är ett växande problem för skolor och samhället. Resultatet som Li (2005) kommit fram till är att ett högt antal barn är inblandade i mobbning och e-mobbning. Li (2005) anser att de som e-mobbar har en nära relation till dem som de mobbar i form av att de går i samma skola, samma klass eller befinner sig i samma umgängeskrets. Barn som blir e-mobbade rapporterar sällan det till vuxna, något som Li (2005) anser är likt mobbning i ”verkligheten”. Enligt Li (2005) kan det bero på att barnen inte har engagemanget att ta upp det med en vuxen. Vidare beskriver Li (2005) att de metoder som används för att motarbeta mobbning kan användas för att motarbeta e-mobbing. I undersökningen som de utfördes visade det sig att de barn som intervjuades visste vilka metoder som kunde användas för att motverka mobbning. Till följd av detta visade det sig att barnen är i behov av mer utbildning inom detta område (Li, Q. 2005).

E-mobbning bland australienska ungdomar har Bamford (2004) valt att skildra med de sociala och kulturella konsekvenserna som utgångspunkt. Syftet med Internet bland dessa ungdomar var just att mobba och detta medförde att Internet missbrukades (Bamford, A. 2004). Vidare beskrivs att det kan vara svårt att känna igen alla tecken som visar att ett barn uppför sig olämpligt på Internet. I de flesta fall enligt undersökningen brukar barnen använda sig av Internet för att mobbas, varken lärare eller föräldrar är delaktiga i barnens Internet användning till fullo. Bamford (2004) tar upp att under hennes forskning stötte hon på några ungdomar som var starkt beroende av den virtuella världen och var i fara att bli marginaliserade från allmänt socialt beteende. Enligt Bamford (2004) tenderade dessa ungdomar att bli utstötta i skolmiljön. De kände oftast att deras vänner och familj inte kunde ge dem den komfort och sociala interaktion som de behövde (Bamford, A. 2004).

Chi En Kwan och Skoric (2012) skildrar fenomenet e-mobbning på Facebook och vilken relation e-mobbning på Facebook har till mobbning. En enkätundersökning gjordes bland högstadietelever i Singapore i åldrarna 13-17 år. Studien visade att hög användning av Facebook samt riskfylld exponering var relaterad till trakasserier och e-mobbning på Facebook samt att mobbning i skolan var relaterad till mobbning på Facebook. Det visade sig också att den vanligaste formen av e-mobbning var att skicka förolämpande meddelanden till offret. Minst förekommande enligt Chi En Kwan och Skoric (2012) var att bli utestängd från en Facebookgrupp samt att bli övertygad till att dela privat information. Enligt enkätundersökningen var Facebook ett verktyg för unga att upprätthålla kontakten med varandra. Chi En Kwan och Skoric (2012) anser om mobbning existerar i en individs sociala nätverk i verkligheten kommer det även att existera på Internet. Enligt undersökningen bör fokus riktas på att titta på roten till problemet till den fysiska mobbningen

istället för att hitta en specifik lösning för e-mobbning. Avslutningsvis uppmanas läsaren till att man ska ifrågasätta ansträngningarna att särskilja e-mobbning från mobbning. Även om miljöerna är olika är orsakerna och motiven lika (Chi En Kwan, G & Skoric, M.M. 2012).

Huruvida dagens funktioner och tjänster på sociala nätverk ökade skaderisken (till exempel exponering för pornografiskt innehåll, e-mobbning, träffa okända människor) mot barn har analyserats av Stakrud, Ólafsson, Livingstone (2012). Skildringen innefattar analysering av slumpmässig data från ca 1000 stycken 9-16 åriga internetanvändare från 25 europeiska länder. Enligt studien använde 59 % av europeiska barn sig av Internet och hade sin egen profil på ett socialt nätverk. Enligt Stakrud, Ólafsson, Livingstone (2012) var det också den populäraste aktiviteten bland barn på Internet. Till detta hade de formulerat fyra hypoteser som testades. Den första hypotesen var att barn som använde sig av sociala nätverk på Internet löpte större risk att stöta på fler risker, jämfört med dem som inte använde sig av sociala nätverk. Datan som samlades visade att denna hypotes stämde. Den andra hypotesen var att sociala nätverksanvändare som hade digital kompetens löpte större risk att stöta på flera risker än de som hade mindre kompetens. Enligt Stakrud, Ólafsson, Livingstones (2012) data stämde detta påstående.

Tredje hypotesen var att sociala nätverksanvändare som var offentliga till exempel hade en offentlig profil, delade med sig av sina personuppgifter offentligt och hade ett stort antal kontakter i sitt nätverk. Dessa skulle komma att stöta på flera risker, jämfört med dem som inte var lika offentliga, detta genom att ha privata inställningar och inte lika många kontakter. Enligt studien stämde denna hypotes och därför var det viktigt att öka medvetenheten om användningen av sociala nätverk enligt artikeln. Fjärde hypotesen var att sociala nätverksanvändare som hade digital kompetens i att använda Internet löpte en lägre risk att bli kränkt. Studien verifierade inte den fjärde hypotesen då den digitala kompetensen inte kunde minska sannolikheten för en Internetanvändare att bli kränkt. (Stakrud, E. et al 2012).

4. Metod

Denna studie är en empirisk intervjustudie som grundar sig i en kvalitativ ansats. Denna ansats innebär att data är ej mätbart i siffror utan data skapas utifrån respondenternas uttalande (Ahrne, G. & Svensson, P. 2011). För att den insamlade datan skulle stämma överens med frågeställningen skedde intervjuerna på en högstadieskola. En förstudie gjordes för att avgöra om ämnet var tillräckligt intressant att skriva om. Detta gjordes genom att undersöka om det fanns tidigare studier om ämnet. Författaren diskuterade med personer i sin omgivning samt pratade med personer som arbetar professionellt med unga. Responsen som författaren fick var att de tyckte att ämnet lät intressant och de ville få reda på hur Facebook användes inom e-mobbning bland unga.

För att frågeställningen skulle besvaras bestämde sig författaren för att genomföra en fokusgruppsundersökning med den valda målgruppen. Uppsatsen är byggd på de resultat som har blivit insamlade av de studier som har gjorts. Dessa studier har därefter blivit tolkade och det slutgiltiga resultatet har vuxit fram utifrån dem. Författaren har ställt frågor till respondenterna med utgångspunkt från de forskningsartiklar som denna studie består utav.

4.1 Urval

Metoden som valdes var fokusgruppsintervjuer. I fokusgruppsintervjun var respondenterna i åldrarna 11-16 år gamla som redan hade ett Facebook-konto. Åldersspannet valdes utifrån att det finns 11-åringar som påstår sig vara 13 år gamla för att kunna skapa ett konto, med Facebooks åldersgräns på 13 år i åtanke (Facebook, 2016). Denna åldersgrupp valdes även utifrån *Svenskarna och Internet 2015* (2015) som beskriver att 70 % av dagens användare av sociala nätverk är äldre än 12 år men att det även förekommer användare som idag är under 12 år. Enligt *Svenskarna och Internet 2013* (2013) är det under de första fem skolåren då barnen får en mer fördjupad kunskap inom Internetanvändning. Enligt *Svenskarna och Internet 2013* (2013) beror detta på att i detta stadiet lär de sig att läsa och skriva, vilket i sin tur leder till att de kan söka information på Internet och medför att intresset för sociala nätverk väcks. Den senaste mätningen gjord 2015 visar på en hög procentuell användning (67%) av Internet bland 2-åringar. Utifrån detta har författaren utgått från att barn i 11 års åldern har en mer fördjupad kunskap inom Internetanvändning (Findahl, O & Davidsson, P. 2015).

Författaren strävade efter en jämn fördelning av tjejer och killar, men antalet respondenter bestämdes av skolan, vilket blev tre tjejer och tre killar. Samtliga respondenter gick i en mångkulturell skola i Stockholm. Skolan valdes med hänsyn till att den har årskurserna ett till nio samt att den kulturella mångfalden kan spegla deras uppfattningar om hur Facebook används. Valet av antalet var för att göra miljön mer avslappnad, i synnerhet när ämnet kan uppfattas som känsligt. Syftet med detta urval var att få en djupare förståelse kring hur respondenterna uppfattade e-mobbning. Innan den cirka en timme långa diskussionen påbörjades inledde författaren med en kort presentation av arbetet samt anledningen till varför de valdes. Fokusgruppsintervju utfördes i en skollokal. Detta skedde efter samtycke från föräldrarna. Samtliga deltagare önskade att vara anonyma i denna undersökning. Skälet till att denna metod valdes var främst för att få reda på respondenternas erfarenheter om e-mobbning, få reda på vilka uppfattningar de hade kring ämnet, samt hur deras användning av Facebook såg ut. Författaren hade förberett ett antal utgångsfrågor och var i sin tur medveten om att det under undersökningens gång skulle kunna dyka upp följdfrågor. Författaren upprepade deras svar i form av frågor som ställdes tillbaka till dem för att se om svaren hade uppfattats korrekt.

4.2 Fokusgruppsintervju

Fokusgruppsintervjun spelades in efter att ha fått godkännande av respondenterna. Skälet till att dessa intervjuer spelades in var främst för att kunna gå tillbaka till intervjuerna för att dubbelkolla om respondenterna hade missförstått något eller missat någon viktig information under intervjuerna. Allt inspelat material transkriberades till skriftlig form.

5. Resultat

Syftet med denna studie är att belysa ungas erfarenheter om e-mobbning på Facebook och därmed uppnå en ökad förståelse om fenomenet på detta sociala nätverk. Presentationen av resultatet innefattar citat som i sin tur resulterade i följande rubriker som är *Socialt nätverk*, *Uppfattningar om e-mobbing* och *Erfarenheter av e-mobbing*.

5.1 Socialt nätverk

Samtliga respondenter är medlemmar på Facebook främst för att deras vänner också var medlemmar. Det förekom att vissa valde att ljuga om sin ålder för att kunna bli medlem då Facebook har en åldersgräns på 13 år för att skapa ett konto.

Respondenterna hade i genomsnitt cirka 300 vänner på sina Facebook-konton men de umgicks med ca 20-30 personer i verkliga livet. Vissa personer på deras vännerlista hade de blivit vänner med via en vän, dock hade majoriteten av respondenterna aldrig träffat dessa. Respondenterna använde Facebook som ett verktyg för att kommunicera med familj och vänner både från skolan och privat. De vanligaste aktiviteterna som de utförde var att lägga upp bilder och kommentera andras bilder, läsa om vad deras vänner gör och skriva meddelanden. På Facebook valde de att prata med människor som kretsar runt deras sociala umgänge i skolan och familjen.

De flesta av respondenterna var ständigt uppkopplade till Internet via antingen dator eller mobiltelefoni. Facebook var också det sociala nätverket som de såg sist innan de gick till sängs och det första de såg på morgonen.

Respondenterna tillfrågades om vilka som får ta del av deras profil och hur de tänker kring detta?

”Jag har ställt in så att endast mina vänner och deras vänner kan ta del av min profilsida. Jag har valt att göra så för att man vet aldrig var för typer som man inte känner vill titta på sin sida. Om någon vill se mina bilder får de bli vän med mig på Facebook. Om jag inte tycker om dom så nekar jag deras vänförfrågan.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

”Jag har profil så att endast personer som är mina vänner kan ta del av mitt innehåll. Jag har också valt att privatisera så att endast jag kan se bilder som har lagts upp på mig av andra. Jag gjorde detta för att man vet aldrig vad för typ av bilder mina kompisar väljer att lägga upp på mig.”

≡ Respondent 2, kille 16 år.

”Mina vänner är endast dom som får se mina bilder.”

– Respondent 1, tjej 11 år.

Majoriteten av respondenterna har medvetet valt att privatisera sin information på Facebook, endast personer som accepterar att bli vän med dem på Facebook får se deras information som de väljer att publicera. Detta eftersom de inte vill att okända människor ska ta del av deras information utan att ha blivit tillfrågade.

5.2 Uppfattningar om e-mobbing

Respondenterna tillfrågades om deras åsikter av elaka kommentarer:

”Jag tycker att mobbning räknas när någon gör något som gör att personen blir ledsen. Till exempel lägger upp bilder eller skriver något elakt på Internet”

– Respondent 1, tjej 11 år.

”Om någon skriver något taskigt flera gånger och den personen som blir mobbad tar illa upp. Alltså fattar inte att personen kanske skämtar då tycker jag att personen mobbar.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

”Om en tjej lägger upp en bild på en klänning istället för att säga gud va snygg klänning så är det lättare att säga att den är ful än fin, då kanske andra ser kommentaren och håller med.”

– Respondent 4, tjej 13 år.

Utifrån respondent fyras yttrande, kommentarer som ges mellan flickor har oftast en negativ klang kopplat till utseende. När den första negativa kommentaren väl är skriven då kan efterkommande kommentarer vara liknande.

”När ett rykte eller en kommentar finns på ens sida, då går det fort. Dagen efter pratas det om bilden och fler får veta om det under lektionerna eller under rasterna.”

- Respondent 5, kille 14 år.

Med detta menar respondent fem att när något negativt publiceras om en då tar det inte lång tid innan människor i ens krets har tagit del av den informationen.

En annan fråga som respondenterna reflekterade kring var vad orsaken till att individer utsätter andra för e-mobbing.

”Jag tror att det är barn som inte själva har något självförtroende. Dom letar efter uppmärksamhet och strävar efter ”makt”. Kanske någon som själv har blivit mobbad innan som liten och vill hämnas genom att ta ut sin ilska på någon annan.”

– Respondent 2, kille 16 år.

Enligt respondent två är det barn med låg självkänsla som har sedan tidigare blivit mobbad som väljer att mobba andra. De andra respondenterna delade denna åsikt.

Frågan vad som är det bästa sättet att motverka mobbning belystes.

”Jag tycker att man ska säga till och inte hålla det för sig själv. Då får man hjälp utav någon vuxen.”

– Respondent 2, kille 16 år.

”Man ska antingen blockera personen från sin FB (förkortning för Facebook enligt författarens anmärkning) eller stänga ner sin FB, ta en paus. För att låta kommentarerna dö ut.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

”Jag tycker det blir värre när man berättar för någon vuxen om att man blir mobbad för då kan mobbarna bli värre. De kanske skriver mer saker då.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

Respondent tre ansåg att en vuxen inte kunde bidra med den hjälp som behövdes för att motverka mobbningen, efter som att det kan förvärras.

Hur den som blir utsatt ska gå tillväga för att motverka mobbning skiljer sig från varje respondent. Från att vända sig till en vuxen till att låta kommentarerna dö ut visar på hur respondenterna aktivt eller passivt gör något åt situationen.

5.3 Erfarenheter av e-mobbning

”Jag känner ganska många som har blivit mobbade på Internet. En tjej, som jag känner, blev kränkt ordentligt av en kille i hennes skola. Han diskriminerade henne på Facebook och publicerade elaka kommentarer om hennes utseende, kläder och hennes bakgrund. Det här pågick under en lång period.”

– Respondent 2, kille 16 år.

Vidare beskrivs av två respondenter som hade blivit utsatta för elaka kommentarer om vad som skedde efter dessa publiceringar.

”Jag kommer ihåg att det fanns en kille i min klass som hade skrivit elaka kommentarer på mina bilder som jag hade publicerat på Facebook. Ibland kunde han skriva att jag var ful eller fjortis. Min bror hade sett kommentarerna och kom till skolan för att prata med killen som retades. Nu har han slutat vara elak mot mig och har bett om ursäkt.”

– Respondent 4, tjej 13 år.

“En tjej som jag har i min vänlista fast jag inte känner skrev att hon tyckte att en bild på mig på Facebook va ful. Jag valde att ta bort kommentaren.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

Författaren valde att fråga respondent tre anledningen varför respondenten blev vän med denna person som de aldrig hade träffat.

“Jag addade till tjejen för att hon känner min kompis.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

Både respondent tre och fyra har fått elaka kommentarer som kretsar kring deras bilder på Facebook. Respondent fyra känner personen som hade publicerat de elaka kommentarerna och löste denna situation genom att vända sig till en familjemedlem, medan respondent tre som inte känner personen som skrev de förolämpande kommentarerna valde att ta bort kommentaren.

Författaren ställde frågan om de har fått en bild publicerad på dem på Facebook utan deras tillåtelse.

”Ja, det har hänt. Men då säger jag åt dem att ta bort bilden. Vilket de brukar göra.”

– Respondent 2, kille 16 år.

Resterande respondenter höll med respondent två och alla var gemensamma om att de brukar fråga personen som har lagt upp bilden att ta bort den.

“En polare laddade upp en bild på sig själv och en annan kompis som hade däckat utav alkohol. De hade skrivit på hans ansikte bög i bläck. Jag skrev ”Exakt vad han är och LOL (LOL betyder laughing out loud enligt författarens egna anmärkningar) och lika bilden. Tydligen tyckte inte kompiserna om bilden, men jag tyckte den var fett rolig! I korridoren retade vi honom för bilden men vi drev bara, det vet alla.”

– Respondent 5, kille 14 år.

Respondent tre valde att ställa en fråga till respondent fem angående kommentaren:

”Om det hade gjort så till dig, skrivit bög i ansiktet på dig och laddat upp bilden på nätet. Hade du tyckt om det?”

– Respondent 3, tjej 14 år.

”Jag skulle inte tyckt att det är värsta grejen, fattar inte dramat. Vaddå, tycker du att jag mobbar? Är det de du försöker säga?”

– Respondent 5, kille 14 år.

”Du får ta det hur du vill.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

Det skapades en spänd stämning i rummet när respondent tre och fem började sin diskussion. Det märktes att de andra respondenterna ville inte inflika under denna stund med deras åsikter. Respondent tre ansåg att respondent fem mobbade sin kompis utifrån hur den femte respondenten

kommenterade och delade bilden på Facebook. Utifrån respondent fems kroppsspråk tog personen illa vid sig när respondent tre sade sin åsikt.

Författare valde att ställa frågan om man vet vem det är som skriver de elaka kommentarerna.

”Ja, oftast vet man vem de är som lägger upp elaka kommentarer på Facebook eftersom att de brukar göra det från sina egna profiler. Det var så jag fick reda på att det var just den killen som skrev de kommentarer på min Facebook sida.”

– Respondent 4, tjej 13 år.

”Tjejen som jag känner som blev kränkt av en kille i hennes skola använde hans[sin]Facebook till att kränka henne.”

– Respondent 2, kille 16 år.

”Hon som skrev den elaka kommentaren på min Facebooksida har jag på min vänlista så jag visste vem det var.”

– Respondent 3, tjej 14 år.

”Det händer att vissa väljer att skapa fejkprofiler (fejk betyder falsk enligt författarens anmärkning) profiler men de mobbning jag har sett varit från människor som använder sina riktiga konton.”

– Respondent 5, kille 14 år.

”Jag har sett många fejkkonton, folk som säger att de är en person fast det är inte dem”

– Respondent 6, kille 11 år.

Majoriteten av respondenterna upplever att de som skriver elaka kommentarer eller publicerar något som de anser är kränkande har kommit från människor som använder sin riktiga identitet. Två utav respondenterna nämner också att falska identiteter förekommer men enligt merparten är det något som de inte har upplevt i större utsträckning.

6. Diskussion

6.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie är att belysa ungas erfarenheter om e-mobbning på Facebook och därmed uppnå en ökad förståelse om fenomenet på detta sociala nätverk utifrån de ungdomar som deltog i intervjun. Sammanfattningsvis visade resultatet att samtliga respondenter har stött på e-mobbning på Facebook eller att en nära vän har blivit utsatt. Den mest förekommande formen av e-mobbning var elaka kommentarer kopplade till en bild.

6.1.1 Anonymitet

Mynatt, O'Day, Adler och Ito (1998) åsyftar att alla människor mer eller mindre tillhör ett socialt nätverk, i verkliga livet kan det vara i form av ett område där man bor till ett lag man hejar på. Alla respondenter är medlemmar på Facebook och tillbringar stor del av sin tid till att socialisera sig med vänner och familj via detta sociala nätverk. I och med att respondenterna nämner att Facebook är deras första val av socialt nätverk genom att Facebook är det första de ser när de vaknar och sista när de går och lägger sig. Detta innebär också att de är ständigt tillgängliga till sociala nätverk och främst Facebook. Detta överensstämmer med Findahl och Davidsson (2015) fynd att Facebook är bland det sociala nätverk som hamnar i topp bland ungdomar.

Vissa personer som fanns i deras vännerlista hade de aldrig träffat i verkliga livet, vilket enligt Stakrud, Ólafsson, Livingstones (2012) innebär en riskfylld användning. Trots detta har respondenterna valt att privatisera delar av deras information på Facebook vilket visar på en medvetenhet om vad de väljer att publicera och riskerna som det medför. Även om respondenterna hade personer i deras vännerlista de aldrig träffat hade de gjort ett medvetet val att begränsa vilka som får ta del av deras Facebook innehåll till endast vänner och hos vissa respondenter även deras vänners vänner. Enligt Stakrud, Ólafsson, Livingstones (2012) löper de sociala nätverkens användare som har digital kompetens ökad risk för att bli e-mobbade i jämförelse med de som har mindre kompetens. Det är Internet i sig som barn kan uppleva som skadligt i samband med riskabel användning, exempelvis dela privat information (Stakrud, E. et al 2012). Enligt Grimmelmann (2009) ger Facebook ifrån sig intrycket av att det är en privat och säker plats. Detta kan leda till att individer sänker sin gard på Facebook och är mer mottagliga för e-mobbning.

Enligt Chi En Kwan och Skoric (2012), Stakrud, Ólafsson och Livingstone (2012) avgörs sannolikheten av att bli utsatt för e-mobbning av tiden som spenderas på ett socialt nätverk men även hur mycket man exponerar sig över Internet. Detta kan knytas an till antalet Facebook vänner och exponeringen som respondent tre berättade om under intervjun. Genom att skapa flera konton ökas tillgängligheten och kontaktbarheten bland andra användare. Dock finns det människor som väljer att missbruka dessa funktioner till att orsaka ont hos andra (Hinduja, S & Patchin W.J. 2010). Som en följd av detta är det viktigt att hålla koll på den information som man publicerar om sig själv och veta att man kan stå för den information som publiceras (Datainspektionen, 2012). En fråga som ställdes till respondenterna i anknytning till om de hade fått en bild publicerad utan deras tillåtelse var om de visste vem det var som hade skrivit de elaka kommentarerna. Majoriteten hade upplevt att de visste vem det var som hade publicerat de kränkande kommentarerna då utföraren hade använt sin riktiga identitet. Hinduja och Patchin (2010) anser att de som blir utsatta för e-mobbning oftast inte vet vem det är som utsätter honom/henne för mobbningen eller varför man blir mobbad. Detta motsäges av respondenterna. Två utav respondenterna nämner att falska identiteter förekommer på Facebook men det är inte något som de har upplevt. Enligt Hinduja och Patchin (2010) är det lättare för ungdomar att gömma sina identiteter när de e-mobbar. Detta eftersom de anser att man aldrig kan vara säker på att personen är den som de uppger sig för att vara.

Anledningen till att respondenterna gick med i Facebook var på grund av att deras vänner också var medlemmar. Detta mönster kom Grimmelmans (2009) fram till i sin studie. Två av respondenterna var 11 år gamla, men för att kunna bli medlem på Facebook krävs det att personen har fyllt 13 år (Facebook, 2016). Detta var de medvetna om men valde att ljuga för att kunna skapa ett Facebook-konto. De vanligaste aktiviteterna som respondenterna utförde på Facebook var att titta på bilder och skriva meddelanden vilket enligt Nationalencyklopedin(2013) är de vanligaste formerna av kommunikation. Majoriteten av respondenterna var ständigt uppkopplade till Internet via sina olika enheter och kopplade endast ner när de gick och lade sig. Enligt Findahl och Davidsson (2015) ägnar 95% av ungdomarna tid på sociala nätverk.

I fokusgruppsintervjuerna framkom det bland respondenterna att e-mobbningen på Facebook inte nödvändigtvis utförs av en anonym användare. De upplevde att den mobbing som skedde inte kom från påhittade konton utan från mobbarens riktiga konto med namn och bild. Enligt Hinduja och Patchin (2010) känner e-mobbaren sig trygg bakom sin skärm till skillnad från den klassiska mobbingen som sker ansikte mot ansikte. Det är möjligt att det även gäller Facebookmobbarna som

inte är anonyma. Då mobbningen sker bakom en skärm så känner de en viss trygghet trots den exponering som Facebook innebär eftersom mobbningen inte sker direkt.

En aspekt på e-mobbing som bland annat Chi En Kwan och Skoric (2012) samt Stakrud, Ólafsson och Livingstone (2012) har uppmärksammat är hur aktörer som arbetar med dessa frågor särskiljer kränkning och mobbing via Internet från kränkning och mobbing som inte sker på Internet, utan i fysisk miljö. Mobbning på Internet likväl som mobbing i fysisk miljö är samma fenomen men det sker på olika plattformerna (Chi et al. 2012, Stakrud et al. 2012).

6.1.2 Uppfattningar om e-mobbing

När en person utsätter en annan person för e-mobbing kan det vara en engångshändelse som sker under ett tillfälle eller så kan det vara något som sker under en längre period (Engström, C & Svanerudh, M. 2008). Ungdomarna i fokusgruppen diskuterade när en kommentar blev klassad som e-mobbing. Respondent ett tyckte att det räknas från när en person gör någon annan ledsen medan respondent tre upplevde att det räckte med att ett barn skriver något olämpligt vid upprepade tillfällen. Friends anser att e-mobbing är ett beteende som upprepar sig ett antal gånger mot en person (Friends, 2016).

Enligt respondent fyra har tjejer svårt för att uttrycka sig positivt till varandra när det är kopplat till utseende samt att det är lättare att uttrycka sig negativt om någon har kommenterat liknande sedan innan. Sharp och Smith (1996) belyser att det är vanligare bland tjejer att uttrycka sig negativt gentemot varandra jämfört med killar, vilket tre utav respondenterna bekräftade tendenser till utifrån deras tidigare erfarenheter kring e-mobbing som har handlat om tjejer som har blivit utsatta för elaka kommentarer.

Respondent fem nämnde att när något negativt publiceras tar det inte lång tid innan människor i ens krets har tagit del utav den informationen. Enligt Chi en Kwan och Skoric (2012) är sociala nätverk ett verktyg som sammanlänkar människor med varandra och på så sätt är man uppdaterad på vad som pågår i världen. Detta var Mark Zuckerbergs vision med att skapa Facebook, att göra världen mer öppen och sammankopplad.

“Facebook's mission is to give people the power to share and make the world more open and connected.” (Facebook, 2016)

Enligt respondent två är det barn men låg självkänsla som sedan tidigare blivit mobbade som väljer att mobba andra, vilket de andra respondenterna höll med om. Sharp och Smith (1996) anser att barn som blir illa behandlade eller har familjemedlemmar som blir illa behandlade tenderar att utsätta andra för mobbning. Det visade sig att respondenterna hade splittrade åsikter beroende på deras egna erfarenheter och uppfattningar utav e-mobbning och hur man ska gå tillväga för att motverka det. De tillvägagångssätt som nämndes var att vända sig till en vuxen eller blockera personen från sitt Facebook konto. Intressant var också att en av respondenterna tyckte att man inte skulle berätta för en vuxen då de ansåg att det förvärrade situationen istället för att motverka e-mobbning. Detta kan tyda på att det saknas tillit till vuxna och deras förmåga att hjälpa ungdomar lösa konflikter. Chi En Kwan och Skoric (2012) anser att fokuset bör vara riktat på problemet i den fysiska mobbningen istället för e-mobbing, för att motverka mobbning generellt eftersom de som mobbar i det verkliga livet även mobbar virtuellt.

6.1.3 Erfarenheter av e-mobbning

Enligt Li (2005) har e-mobbaren ofta en nära relation till dem som de utsätter för mobbning i form av att de går i samma klass, skola eller befinner sig i samma umgängeskrets (Li, Q. 2005). Respondent två berättade att en kompis blev utsatt för mobbing av en kille på skolan och att kommentarerna var riktade till kompisens utseende, kläder och bakgrund. Samma sak gäller respondent fyra som fick elaka kommentarer riktade åt bilder som respondenten hade publicerat av en kille som gick på skolan. Respondent fyra löste situationen genom att prata med sin bror som i sin tur pratade med mobbaren. Efter samtalet valde mobbaren att be om ursäkt. Medan respondent två aldrig berättade hur personens tjejkompis hanterade situationen. Respondent tre hade fått en elak kommentar från en tjej som respondenten inte kände men löste situationen genom att ta bort kommentaren. Återigen speglar detta på att tjejer får fler negativa kommentarer än killar vilket Sharp och Smith (1996) åsyftar. Författaren ställde frågan om anledningen till varför respondenten valde att bli vän med en person som de aldrig hade träffat. Respondent tre svarade att de lade till denna tjej på grund av att de hade en gemensam vän. Både respondent två, tre och fyra har berättat om elaka kommentarer som kretsar kring utseende. Utifrån de åtta olika former av e-mobbning åsyftar Chi En Kwan och Skoric (2012) och Grimmelmann (2009) att den mest förekommande formen är publicering av elaka kommentarer.

7. Slutsats

Resultatet från denna kvalitativa studie visar att e-mobbning har upplevts av samtliga respondenter, dock har detta erfarits på olika vis. Det sociala nätverket Facebook innebar för en del respondenter ett brett socialt nätverk, vilket i sin tur innebar en medvetenhet om att personangrepp såsom elaka kommentarer förekommer. Resultatet från denna kvalitativa studie visar att tekniken spelar en omfattande roll i hur unga interagerar med varandra. Facebook fungerar som ett verktyg som håller samman ungdomars relationer med varandra runt om i världen samt möjligheten att uttrycka sina tankar och funderingar via bilder, text och video till en publik (Grimmelmann, J. 2009).

Den tekniska utvecklingen och dess påverkan på människan har idag påverkat den sociala interaktionen Findahl (2013). Denna studie visar på ungas handlingar eller utseende kommenteras och oftast i negativ bemärkelse. Utifrån respondenternas erfarenheter av e-mobbing är elaka kommentarer den vanligaste formen av e-mobbing och bilder är grogrunden till kommentarer och spridningen av elaka kommentarer. De slutsatser som kan dras utifrån dessa erfarenheter är att gilla (like, Nationalencyklopedin, 2014) och kommentera bilder och texter på sociala nätverk övergår till det verkliga livet och utanför skoltid. Ett exempel på detta är hur en respondent vände sig till sin bror efter att en elak kommentar hade publicerats. Ett citat som sades av respondent fem och som författaren vill lyfta fram handlar om spridningen av kommentarer på sociala nätverk. Den typ av mobbing på sociala nätverk som finns på Facebook innebär en omgående spridning som kan sakna begränsningar och resultera i att spridningen eskalerar. Publikens storlek kan till en viss del bestämmas av användaren, detta beroende på hur offentlig eller privat varje enskild individ väljer att vara (Stakrud, E. et al 2012). De kan välja hur mycket av deras privata information de vill visa för andra, vilket är något samtliga respondenter har valt att göra eftersom delar av deras information på Facebook är tillgänglig endast till deras vänner eller vänner vänner. Detta visar på en medvetenhet om vad de väljer att publicera och riskerna som det medför. Trots att respondenterna har tagit dessa åtgärder upplever de ändå negativitet på Internet, detta kan till stor del bero på det faktum att de blir vänner med personer de egentligen inte känner (vänner i andra led). Ju högre grad av offentlighet desto större risk att bli utsatt för e-mobbing (Stakrud, E. et al 2012).

Även om denna uppsats inte behandlar genus i större uträkning syntes det genusskillnader utifrån vilka kommentarer tjejer och killar får. Hos tjejer kommenteras det yttre, medan killar får kommentar innehållande bland annat skällsord. Detta är något som kan vara intressant för framtida forskning att belysa.

Utifrån studien har det också visats att anonymitet inte är väsentligt bland mobbarna. Då respondenterna vet vem det är som utsätter dem/vänner för mobbning eftersom att de använder sina riktiga Facebook-konto vilket motsäger de tidigare studier som har presenterats. Anledningen bakom detta kan bero på att ungdomar har blivit mer bekväma med det sociala nätverket och finner det lättare när de inte kan se personen som mottager kommentaren som skrivits i jämförelse med om kommentaren skulle ha sagts i klassrummet. Författaren anser att skärmen skapar en distans mellan offret och mobbaren vilket leder till att mobbaren inte känner ett behov av att dölja sin identitet för den som blir utsatt. Utifrån studien har det visat sig att de som har mobbat på nätet går antingen i samma skola med den utsatte eller har vänner i samma umgängeskrets.

Medan majoriteten av respondenterna var eniga om att uppsöka hjälp av en vuxen när man blir utsatt för e-mobbning höll en av respondenterna inte med. Denna respondent ansåg att vuxna inte kunde bidra med den hjälp som behövs utan kommer förvärra situationen.

Avslutningsvis innebär den relativt snäva urvalsgrupp en begränsning av resultaten och dess generaliserbarhet. Trots dessa begränsningar tillför studien värdefulla insikter om ungas erfarenheter av e-mobbning.

8. Metoddiskussion

Författaren anser att den kvalitativa metoden var lämplig eftersom syftet var att undersöka hur det sociala nätverket Facebook används i e-mobbningssyfte utifrån respondenternas uppfattningar. Kvale och Brinkmann (2009) åsyftar att den kvalitativa forskningsintervjun skildrar intervjuarens perspektiv på ett fenomen eller ett ämne.

Författaren anser att en enkätundersökning eller enskilda intervjuer med ungdomarna skulle innebära en bra komplettering till den kvalitativa studien för att ge respondenterna en möjlighet att medverka i studien utan inflytande från andra, vilket kan ha uppstått när respondenterna tillfrågades i grupp. Holme och Solvang (1997) belyser den närhet som kan skapas mellan intervjuaren och respondenterna och det problem som det kan medföra. Vidare beskriver Holme och Solvang (1997) att respondenterna kan i denna sociala process uppföra sig på det sätt som de tror att forskaren förväntar sig. Enligt dem är detta en nackdel med den kvalitativa metoden, främst eftersom normer och förväntningar präglar den sociala interaktionen.

Författaren insåg i efterhand att en observation på Facebook kunde varit till nytta, genom att observera olika ungdomars konton för att se hur de använder Facebook, vad för typ av bilder som de väljer att lägga upp på sig själva, vilka kommentarer som skrivs och hur offentliga de väljer att vara.

Fokusgrupper är värdefulla när man söker efter ingående information till exempel om hur vi människor tänker om en viss frågeställning, deras funderingar kring varför något är på ett visst sätt, varför de har de uppfattningar de har (Bell, J. 2008). Utöver detta innebär denna metod en insamling av kvalitativ data på en och samma gång, detta utifrån flera olika personer. Känsligare ämnen kan bli lättare att diskutera så länge någon bestämmer sig för att påbörja diskussionen (Bell, J. 2008).

I detta arbete har författaren valt att fokusera på hur unga i åldrarna 11-16 år ser Facebook som plattform för e-mobbning och hur de tänker kring detta. Skälet till att denna åldersgrupp valdes är att fyra av tio europeiska barn i åldrarna 9-12 år har en egen profil på något socialt nätverk. I åldersgruppen 13-16 år är det 77 procent som har en egen profil. Facebook är bland de populäraste sociala nätverk hos unga i åldrarna 9-16. I Sverige använder 70% av befolkningen från åldern 12 år och uppåt Facebook minst en gång om dagen (Findahl, O & Davidsson, P. 2015). Tidigare nämnt

är mobbning ett brett ämne som med teknikens utveckling förblir aktuellt. E-mobbning är ett brett begrepp som inte enbart omfattar Internet utan även mobbing via telefon och sms. Friends beskriver att mobbning inte enbart pågår hos unga utan även drabbar vuxna (Friends, 2016).

8.1 Intervjuer

Alla intervjuer spelades in och därefter transkriberades. Bell (2008) belyser att fördelen med att spela in intervjuer är att all uppmärksamhet riktas mot respondenten. Denna metod medför även att intervjuaren kan gå tillbaka i materialet, sälla och citera respondenten för den data som behövs. Bell (2008) beskriver bland annat att respondenterna kan vara obekväma med varandra. Det tog tid innan respondenterna började diskutera med varandra. Ett skäl till detta kan vara att respondenterna kom från olika klasser och bara kände varandra vagt. Enligt Bell (2008) kan det finnas en till två starka personligheter som kan påverka eller även ta ledarskapet i gruppen, vilket kan leda till att någons stämning inte blir hörd (Bell, J. 2008). Detta märktes väldigt tydligt under intervjun tillsammans med ungdomarna. Det fanns alltid någon som hade en starkare personlighet och hördes mer än de andra i rummet. Det var även några ungdomar som valde att nicka i samförstånd med den dominanta respondentens svar på frågorna, vilket kan ha påverkat resultatet. Det fanns stämmor som inte blev hörda och det kan ha påverkat hur de svarade på frågorna. En viktig aspekt att belysa gällande fokusgruppen är det känsliga ämnet som diskuterades gemensamt. En betydelsefull aspekt som författare och läsare bör ha i åtanke är att en del respondenter kanske inte vågar dela med sig av sina erfarenheter om denna person har blivit utsatt för mobbing. Diskussionen drev bort från ämnet under intervjuns gång och då fick författaren kliva in och leda dem tillbaka till det ursprungliga ämnet. Författarens mål var att ha så lite inflytanden i diskussionen som möjligt, men i och med att de drev bort från ämnet blev författaren involverad i diskussionen vilket kan ha påverkat resultatet.

9. Framtida forskning

Genusskillnader inom e-mobbning är ett område som bör utforskas vidare. Författaren har funnit att det finns vissa skillnader i e-mobbningens tillvägagångssätt bland pojkar och flickor. Flickor tenderar att fokusera på det yttre exempelvis kroppsform, kläder och det allmänna utseendet hos andra flickor medan pojkar tenderar att fokusera på förnedrande händelser. Gemensamt för båda är att de även fokuserar på sexualitet för att mobbas. Författaren har också funnit att e-mobbning är vanligare bland flickor, då oftast i form av elaka kommentarer. Pojkar tenderar att använda sig utav den mer klassiska formen av mobbning, det vill säga mobbning som sker i det verkliga livet.

En annan aspekt som skulle vara intressant att forska vidare om är barnens känsla av trygghet till vuxna gällande mobbning då det har visat sig att vissa barn känner att det är svårt att prata med vuxna om mobbning trots att det är de vuxna som har möjligheten att förändra situationen. Hur trygga känner sig egentligen barn med de vuxna i deras närhet när det gäller mobbning och framförallt e-mobbning? Hur stor är tilliten till föräldrarna gällande deras barns säkerhet på internet?

Författaren anser att vidare forskning inom detta område skulle vara gynnsamt för den framtida förståelsen och preventionen av e-mobbning.

10. Källförteckning

10.1 Internetkällor

Bamford, Anne (2004). *Cyber-Bullying*. University of Technology Sydney. (Elektronisk) Tillgänglig: <www.coc.edu.au/.../ahisaconference-bamfordcyberbullying.pdf>(2014-06-04)

Chi En Kwan, Grace & Skoric, M. Marko (2012) *Facebook bullying: An extension of battles in school*. Nanyang Technological University (Elektronisk) Tillgänglig:

<<http://www.sciencedirect.com.till.biblextern.sh.se/science/article/pii/S0747563212002142>> (2014-01-09)

Datainspektionen (2012) *Vad är sociala nätverkssidor?* (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.datainspektionen.se/fragor-och-svar/sociala-natverk-pa-webben/vad-ar-sociala-natverkssidor/>> (2012-02-28)

Elisabeth Stakrud, Kjartan Ólafsson & Sonia Livingstone (2012) *Does the use of social networking sites increase children's risk of harm?*. University of Oslo, University of Akureyri & London School of Economics and Political Science (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.sciencedirect.com.till.biblextern.sh.se/science/article/pii/S0747563212002178#>> (2014-01-13)

Facebook (2016) About (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://www.facebook.com/facebook#!/facebook?v=info>> (2016-03-01)

Facebook (2016) *How old do you have to be to sign up for Facebook?* (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.facebook.com/help/210644045634222> (2016-03-01)

Friends (2016) *Vanliga frågor om mobbning* (Elektronisk) Tillgänglig: <<http://friends.se/om-mobbning/vanliga-fragor-om-mobbning>> (2016-03-01)

Friends (2016) *Om Friends* (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://friends.se/friends/om-friends> (2016-03-01)

Grimmelmann, James (2009). *Saving Facebook*. I Iowa Law Review 94 (2009) (Elektronisk)

Tillgänglig: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1262822 (2015-01-09)

Hinduja, Sameer, Ph.D & Patchin W. Justin, Ph.D (2010) *Cyberbullying: Identification, Prevention, and Response*. Cyberbullying Research Center (Elektronisk) Tillgänglig:

http://www.cyberbullying.us/Cyberbullying_Identification_Prevention_Response_Fact_Sheet.pdf
≥ (2012-06-04)

Nationalencyklopedin (2014) *Facebook* (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.ne.se/facebook> (2014-12-19)

Nationalencyklopedin (2014) *Sociala medier* (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.ne.se/sociala-medier> (2014-12-19)

Ström, Per (2011) *Storebror på Facebook – Integritet och risker på sociala medier*. Stiftelsen Den Nya Valfärden (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://nyavalfarden.utv.hemsidor.nu/wp-content/uploads/2011/10/Storebror-p%C3%A5-Facebook.pdf> (2015-10-30)

Svenska Akademien (2013) *Mobbning, mobba* (Elektronisk) Tillgänglig:

<http://www.svenskaakademien.se/web/Ordlista.aspx> (2013-01-03)

10.2 Tryckta källor

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Bell, Judith (2008). *Introduktion till forskningsmetodik* Malmö: Studentlitteratur AB.

Brogan, Chris (2010). *Social Media 101: Tactics and Tips to Develop Your Business Online*. USA: John Wiley & Sons Ltd.

Cox, Olle (2009). *Koll på nätet*, Trydells: Friends.

Engström, Carolina & Svanerudh, Marie (2008). *Schysst på nätet*, Trydells: Friends.

Findahl, Olle & Davidsson, Pamela (2015). *Svenskarna och internet 2015*, Sverige: .SE, IIS (Internetstiftelsen i Sverige)

Findahl, Olle (2013). *Svenskarna och internet 2013*, Göteborg: . S E (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997). *Forskningsmetodik: om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Li, Qing (2005). *New bottle but old wine: A research of cyberbullying in schools* Kanada: Elsevier.

Linderoth, Jonas (2005). *Animated game pieces. Avatars as roles, tools and props*. LearnIT/Göteborg University.

Mynatt, Elizabeth D. & O'Day, Vicki L. & Adler, Anette & Ito, Mizuko (1998). "Network Communities: Something Old, Something New, Something Borrowed..." in CSCW vol. 7, no. 1-2.

Sharp, Sonia & Smith, K. Peter (red.) (1996). *Strategier mot mobbning*, Sverige: Studentlitteratur.

Qualman, Erik (2011). *Socialnomics: How Social Media Transforms the Way We Live and Do Business*. USA: John Wiley & Sons Ltd.

11. Bilagor

11.1 Fokusgruppintervju

Namn: Respondent 1, tjej

Ålder: 11

Namn: Respondent 2, kille

Ålder: 16

Namn: Respondent 3, tjej

Ålder: 14

Namn: Respondent 4, tjej

Ålder: 13

Namn: Respondent 5, kille

Ålder: 14

Namn: Respondent 6, kille

Ålder: 11

11.1.1 Fokusgruppintervjufrågor

Dessa intervjufrågor fungerade mer som grundfrågor till fokusgruppen. Intervjun pågick i cirka en timme. Det fanns väldigt många följdfrågor som inte blev nedskrivna.

- ≡ Varför skapade ni ett Facebook konto?
- ≡ Hur många timmar är ni ute på Internet?
- ≡ Vilka sociala nätverk är ni medlemmar i? (till exempel Facebook, MSN)
- ≡ Hur många vänner har ni på Facebook?
- ≡ Hur många av dem umgås ni med på fritiden? (I verkliga livet)?

- ≡ Hur många av dem på er lista är människor ni har aldrig träffat?
- ≡ När ni är på Facebook vad brukar ni göra?
- ≡ Har ni några privat inställningar på era konton? Vilka? Vem kan se er profil?
- ≡ Har ni bilder på er själva på Facebook? Vad för typ av bilder är det? (till exempel fest, vardag)
- ≡ Har ni hört talas om e-mobbning?
- ≡ Har ni sett e-mobbning på Facebook? Hur såg det ut?
- ≡ Känner ni någon som har blivit mobbad på Internet? (Om ja, förklara)
- ≡ Om någon i er omgivning skulle bli mobbad på Facebook, hur skulle ni agera?
- ≡ När fick ni en kommentar ni inte tyckte om sist? Hur hanterade ni det?
- ≡ Har andra lagt upp bilder på er utan er godkännande? Hur hanterade ni det?
- ≡ Har det något som har hänt er ofta?
- ≡ Vilka tror ni blir mobbade på Facebook? Motivera Varför ni tycker som ni gör.
- ≡ Vad är det som gör att människor börjar mobba på Internet, tror ni?
- ≡ När börjar det räknas som mobbning på Internet? Motivera varför ni tycker som ni gör!